

השוואה בין הودאות בע"ד לעניין שבועה וממון

הודאות בעל דין כמאה עדים ואינו יכולשוב לחזור בו וכתבו הראשונים שלמדים מהכתוב: אשר יאמר כי הוא זה ובמקרה במקצת הטענה הבודדים אמרוים שהיבש שבועה על השאר הרי אני סומכים על הודאות בעל דין (רש"י קידושן טה,ב ד"ה הודהות).

מצאנו הבדלים בין הגדרת ה Hodahecheshibah שבועה לבין ה Hodahecheshibah ממון.

א. בשבועה ישנו דין של שתי כספ' כMOVABA לעיל לעומת זאת ודאי שהודאות בע"ד לעניין ממון מחייבת אף בפרוטה.

ב. למינו בוגרואה בשבועות מ"א - טוענו חיטין והודאה לו בשערין פטור, ר"ג מחייב. ובוגרואה בב"ק לה,ב חידש הרבה בר נתן שפטור אף מדמי שעורין. הינו שרבנן לא רק שפטורים משבועות מ"מ אלא ישנה פה מחלוקת או הודהות בע"ד נגידת שפטור מדמי שעורין.

תוס' בשבועות הקשה- מניין לובה בר נתן תיזוש זה ותירץ - שרבבה בר נתן למד שגム ר"ג פטור מדמי שעורין. ובסבורה זו (של מחלוקת והודאה) לא פליגי ולכך מחלוקת רבנן ור"ג קיימת רק לעניין השבועה.

וז"ל התוס' - "זדא"ג דמייטר מדמי שעורין אף לר"ג אפייה חשיב ליה ה Hodahecheshibah ולכארה זה קשה כיצד יתחייב ש"ד כשאין פה חיוב ממון במקצת¹ ומסביר הגרש"ש (שערי הגרש"ש ב"ק סי' לא) - שיש להקדים ולהזכיר מהי הסיבה שחייבת התורה שבועה בוגרואה במקצת.

אפשרות אחת - ה Hodahecheshibah היא הוכחה לתביעתו של התובע. רגליים לדבר שאכן הוא טוען אמרת. אפשרות זאת ממשמע מtos' (ב"מ ד,א ד"ה הצד) וזה לשונו: "לכשמודה במקצת נראה דמשני ולכך יש שבועה". לעומת זאת מtos' בכתובות ייתא ד"ה מפני יש להוכיח אחרת.

תוס' בתבונתו לשונם - "בוגרואה במקצת יש להסבירו שהיבש לו ממון שהודאה ועיי' כך מגולל עליו שבועה כעין גיגול".

נלמד מהtos' - שהוגדר הוא שחייב הממון גורר את חיוב השבועה כעין גיגול. לאור הקדימה זו מתרץ הגרש"ש שאף שה Hodahecheshibah במקצת לא חייבת ממון מכל מקום הוכחה טענת התובע וחזקה וממילא סיבת השבועה קיימת אף שאין חיוב ממון וכמו שהבאנו

1. עי' Tos' הראי"ש שם מבואר שה Hodahecheshibah כיוון שה Hodahecheshibah לו "אלא שהוא פטור מדמי שעורין היהות שלא תבעו שעורירים הרי שמדוברס". התומים (פ"ח ס"ק ח) ונתח"מ (ס"ק ג) כתבו בדעת Tos' שהמחללת היא בשתייקת התובע לאחר ה Hodahecheshibah נמצא שבשעת ה Hodahecheshibah היה חיוב תשלומי ודבוריו מבוארם בתוס' הראי"ש. (עיי' בנתה"מ שלרמ"ה שחטאביר טעמו של רובה בר נתן שפטור מדמי שעורין מחותמת השטואת קשה מדוע ר"ג מחייב שבועה, ע"ש).

בשם גוסי בביים הניל.

וא"כ למדנו שישנה הودאה שלא מחייבת ממון וכן מחייבת שבועה. מאידך גיסא מצאנו הודהה שחייבת ממון וכן מהחייבת שבועה. הרשב"א בתשובה כתוב (מובא בב"ס סימן עה וסימן צו) שהודאה מתוק כפירה אף שחייבת ממון אינה מהחייבת שבועה. לאור כל הניל צריך לומר שאין כוונת רשי"י שהגדר של הודאות הממון כפוף לשבועה אלא שמתוך דין התורה של שבועות מודה במקצת שמענו שישנה הודהה מהחייבת ממון. והتورה חידשה בפרשה אחת גם את ההודהה מהחייבת ממון וגם את השבועה אבל אין כוונת התורה להשווות את הגדרים.

ולפי זה צריך עיין על קצוה"ח (סימן פא ס"ק כב) שכטב - "ובעיקר הדין של השולחן ערוץ דלא כתוספתא דעתיה הודהה בע"ד כמהה עדים אימתי בזמן שתובעו והודה אבל אם הודה מפני עצמו יכול לחזור שהפה שאסר הוא חפה שהתריר, כבר השיג בזה בש"ק ט"ק נו ועי"ש דמאסף לכל הפסיקים דס"ל דלא מהני הודה מעצמו בלבד זה השair והיא דעת התוס' פרק הגזול וכמברואר אצלנו בס"ק י... וכן נראה דיון דהודהה בעל דין כמהה עדים אני מקרה דכתיב "כי הוא זה" הרי שטמך התורה על מקצת הודהתו וכן שכתב רשי"י בפרק "האומר" והтем ודאי בעין תובעו וכן שכטבו הרמב"ן והרץ בפרק שבועות הדיינים שבועות מב דכל שקדמה הודהה הנتابע לתביעת התובע לאו מודה במקצת הטענה הוא אי"כ אין לנו אלא בתובעו והודה"².

ולפי דברנו אי אפשר להשווות בגדרי הדין בין שבועה לממון וכן הקשה ה"חלוקת יואב" (מהדו"ת סי' יח) מNELן שהודהה בע"ד יותר ממאה עדים. הרי CISינו חיוב שבועה אין זה מוכיח על נאמנות יותר עדים ובכל זאת מצאנו שהודהה לממון מהחייבת גם כשהם או עדים ופטרו אותו והוא רוצה לחזור בו. וכן הודהה לפחות אינה מהחייבת שבועה. ובכל זאת את הממון חייב לשלם.

ועל קושיות "חלוקת יואב" מNELן להודהה בעל דין יותר ממאה עדים, **מיירץ הרה"ג**agi איזירר שליט"א - שבמקומות הודהה לא מקבלים העדים, ז"א שכטב בירור העדים נוצר ומטקבל כשקיים ספק, אבל כשי הודהה בע"ד אין דין ואין ספק ועל כן אין צורך את בירור העדים.

2. מדברי הקוצאות עולה שתוס' חולקים על הרין בשבועות שכטב שם הודהה יצא בפטור פטור אף אם נשאר בהודהתו ולקצוה"ח לא מיקרי הודהה (ראשונה) כלל.